

Гоа: вікно мізантропа

58

Ольга КЛЕЙМЕНОВА

Мандрівка в Гоа – сон про мінливе щастя. Прокидатися не хочеться. Але доводиться. Пульсує настирлива думка: ні, ми там не були. А якщо ми там і були, то, мабуть, це були не ми.

За борт нашого балкона тримається стопалою рукою кокосова пальма. Горіхи різного ступеня дорослості витріщаються на нас – прибульців з іншого світу.

П'ята ранку. Світанковий підйом – об'єктивна необхідність. Щадна температура триватиме ще кілька годин, далі пануватиме пекло.

У шаленстві пробудження природи, під трелі й «ухання» невідомих птахів налаштуємося на балконне фотополювання: ось-ось із гілок вислизнуть місцеві білки, скрикнуть щось на кшталт *Morning!* і розчиняться в пишних хащах до завтра.

Метелики розміром з колібрі та колібрі розміром з метеликів дуркуватимуть за вікном, доки врешті не покинемо готельне тератокотве бунгало.

Ранок на півдні легендарного Гоа, невеличкого штату Індії, невловимий, ніби ті білки, що літають над балконом. Задоволення від нього слід розтягувати, як першу філіжанку кави.

Вслухаючись у хрускіт лілових піщаних барвінків, що розкриваються на очах, ступаємо на найкращий в світі пляж Бенаулім. Хай нам і розхвалювали якісь інші, та лише тут можна крокувати кілометр за кілометром, роздивлятися всіляку живність і вкрай рідко зустрічати представників роду людського.

Гоа – рай для мізантропа!

Простір вражає неозорістю: погляд шукає далечинь, яка його загальмує. Усе, що чули раніше про тутешній білосніжний пісок, – правда. Донині ступням не було знайоме це відчуття крохмального шовку.

Ідеальна чистота досягається завдяки старанням колоритних тітонок з корзинками, до яких потрапляють навіть натяки на сміття.

Й на міліметр не підводячи голів з піску, ліниво крізь повіки дивлять-

ся на чужинців пляжні психи. Вони занурені в себе й водночас добродушні. Незрозуміло лишень, що ці собаки їдять і тим паче, що п'ють у царстві вегетаріанства і солоної води. Та з якою пожадливістю вони купаються!

Дехто з туристів бігає окрайкою моря. Дехто здійснює піший досніданковий моціон. Усі між собою вітаються, хоч бачать одне одного вперше.

Доходимо туди, куди не дістаються інші. Там, де з морем зростається річка, біснується зграя злодійкуватих, боязкуватих шулік. В очі в'їдається сморід рибного розкладання. Він посилює враження від строкатого, натомість збалансованого пейзажу: хижки рибалок, утлі кораблики; з кручі дивляться в різні боки три пальми; дельфіни біля берега штрихпунктирно тараняють синь.

Жовтень, майже випитий до дна, дихає передчуттям незабарного нашествия туристів: сезон мусонів витіснений до квітня сезоном курортним. Звільнений від страху змокнути, всюдусущі священні корови метуть хвостами пил винищених джунглів.

Туристичне божевілля знову збуджує тутешній не розбещений грошіма люд перспективою заробітків.

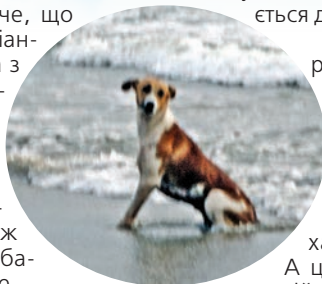
Не зважаючи на ранній час, продавщиці бус допікають іноземців надокучливістю. Пані в яскравих автентичних строях розмовляють чи не всіма мовами відпочивальників. «У тебе красивое парео. Гламурненько!», – оцінює моє вбрання одна з них.

Починаючи з 1960-х років викристалізувалася ціла армія людей, котрі культивують циклічність власного життя за допомогою регулярних польотів у Гоа. Тут можна часто спостерігати, як індуци обіймаються з давним-давно знайомими туристами.

Особлива категорія приїжджих – літні особи, душа яких не старіє (на відміну від тіла) й систематично вдається до індійських пригод.

Опівдні немає кращої розваги, як сховатися під тент пляжного ресторана і вдивлятися в горизонт. При появі на вході пари підстаркуватих англійців менеджера закладу вибухає фонтаном радощів.

А це, мабуть, ще одна з постійних клієнток: шведка із зовнішністю зів'ялої голлівудської зірки приборкує бадьорі не за віком косички, розповідаючи про свою хіпарську юність стриженому під нуль темношкірому бойфренду. За сусіднім столиком – голландець, що ро-

Про...

Гоа – штат Індії на південному заході країни. Колишня португальська колонія. Населення – 1 457 723 осіб (за даними 2011 р). Площа – 3702 кв. км. Столиця – Панаджі. Найбільше місто – Васко-да-Гама. На заході омивається Аравійським морем. Берегову лінію (101 км) перетинають численні річки, більшість яких бере початок у Західних Гатах (гори, що займають близько 15 відсотків території країни). Період мусонів: червень – вересень. 1510 року Гоа захопили португальці, відтоді він став духовною метрополією всього римсько-католицького населення Індії. 1961-го Гоа окупували індійські війська та оголосили «союзною територією». Португалія визнала суверенітет Індії над Гоа лише після революції 1964 року. У 1960-ті сюди масово вирушили хіпі з Європи. Відтоді штат став туристичною Меккою для відпочивальників з усього світу.

ками опановував у Гоа аюрведу, а нещодавно відкрив у себе на батьківщині центр духовних практик і лікування співвітчизників.

Неквапливий «фішмен» прямує до гостей, витягнувши на руці тацю із щойно виловленими в морі делікатесами. Обраний клієнтом екземпляр оперативно готують. Тільки не забути б попередити, аби не додали гострих приправ. Зазвичай тутешня їжа горить у роті. А кухарі та офіціанти знай собі веселяться, катуючи туристів. До слова, чутки про дешевизну морепродуктів на індійському узбережжі перебільшені. Хоча загалом попоїсти можна за дуже символічну суму.

В одному такому закладі, де особливо подобається, персонал обрав нас піддослідними кроликами. Коли обідаємо, п'ять-сім вуайеристів сідають навпроти та кайфують від того, як поглинаємо створені ними кулінарні шедеври. А в перервах розпитують про Україну, Київ, наше життя-буття.

У свою чергу, заводимо мову про бачених рано-вранці ефектних дівчат у барвистих сарі, що поспішали на велосипедах до костюлу. Велична старовинна споруда, чарівна в поважній обшарпаності, – пам'ять про португальських завойовників. Ділимось враженнями про світанкових рибалок, котрі по кілька разів за ніч ходять у море на підлатаних древніх човниках. Індуси розповідають нам про слонів, мавп, спеції та інші архетипи країни, реальне враження від яких не завжди збігається зі стереотипними уявленнями.

Люди-гриль, рослини-гриль, машини-гриль... Це не спалахи запаленої уяви: у смаженому повітрі плавиться все і вся. Сієста жене в готель, де два кондиціонери та два вентилятори на 60 квадратних метрів зовсім не видаються надмірними засобами порятунку. Цікаво, що вентилятори порівняно нові: тутешня промисловість випускає їх донині. Вони та антураж кімнат загалом (дерев'яна сітка балконних дверей, меблі з білого дуба в індо-португальському стилі, характерні вигини крісел та ліжкової спинки) – зворотний бік ностальгії за колонізаторами.

Під вікном, не особливо переймаючись спекою, прополюють траву, тягають відра, щось там миють і фарбують готельні робітничі. Вдягнені в однакові бейсболки, штани, картаті сорочки, вони умиротворено бесіднують між собою. Увечері цікавість заводить нас на господарський двір. І тут очам відкривається неперевер-

шене видовище. Ті самі трударки, що цілий день поливали своїм потом територію готелю, тепер – жінки-квіти. Вони дефілюють яскравим ансамблем, драпуючись у фантастичні різнокольорові сарі, дзеленькаючи прикрасами. Після дня каторжної праці красуні усмінено вітаються з постояльцями, бажують щастя. Таке ставлення до буття можливе лише в цій країні.

За короткий період привичаюєшся ходити роздвоєними дорогами, до яких тротуар зовсім не є обов'язковим додатком. А отже, змиряєшся і з лівостороннім рухом. Хоча лівостороннім його вважають умовно. Автівки, скутери гасяють, як заманеться, маніакально полюбуючись зустрічну смугу. На скажені байки зазвичай всаджується вся родина (за батьком – дітлахи, за дітлахами – мати).

Виворіт життя магнетизує. Адже він і є справжнє життя. Метрів за сто від нашого притулку існує геть інший вимір: нетрі. У тісноті роздвоєних халуп мешкає біднота, що мріє про будь-яку роботу за мізерні гроші. Серце кварталу, куди нас занесло, – допотопна «розливайка». В суцільному багні дворів бісуються чорні свинки. Сутеніє. Із дірявого кораблика на березі річки висовується з десяток голів: Hello! У мозку просковзує: лишень не розбили б фотоапарат! Однак господарі потойбіччя не виказують ворожнечі. Вони – сама лише цікавість і, звісно, фірмове індійське миролюбство.

Передчуваємо шоу, що ось-ось влаштує знесилене Сонце перед тим, як згаснути до завтра. Для індусів споглядання заходу світила – священний ритуал (із такою самою пристрастю вони дивляться хіба що фільми та теле-

програми вітчизняного виробництва, всіляко опираючись глобалізації). На пляж виходять гуртами, тримаючись за руки. Над безкраюю водою небо розшаровується на жовтогарячі, багрянні, білясті, сріблясті, різні інші смуги, бешкетує, то згущуючи, то розмиваючи барви. Власне захід відбувається блискавично. Уже близько шостої вечора Сонце остаточно плюхається в своє ложе, не залишивши по собі жодного протуберанця.

Ми, генерація останніх десятиріч ХХ століття, ніби ті герої фільму Сідні Полака про втечу в джунглі від безпросвітної реальності, ніби ті європейці 1920–1930-х, ніби «п'ятдесятники», «шістдесятники», врешті, всі втрачені покоління (за висловом Гертруди Стайн, усі покоління – втрачені)... Вирушаємо в Гоа з метою – зав'язитися світ за очі, схватитися від незатребуваності, агресії, марноти в ідилічний стан збалансованості із собою та сущим. Та хіба мета не є гідною? Хіба не найпрекрасніший стимул – на певний час звести всі розмови до тривалих міркувань про знайдені мушлі, про міні-мідії, які поспішають заритися в пісок під час відпливу?

Неминучість повернення придумав якийсь вар'ят. Ніч за нічю, як океанська хвиля за хвилею, вимиває враження, залишаючи лише абрис найяскравіших, а отже, найменш вразливих.

На кухонному столику потроху щезає з пляшки питна гоанська вода, наперекір правилам контрабандно провезена в салоні літака. Із ковтками зникають поволі звуки та образи далекої землі, що ще вчора здавалася ідеальним притулком для зраненої душі. Вікном у волю.

...Гоа – наче близька людина, про яку, здається, знаєш усе, а насправді, не знаєш нічого.

Фото автора.

